

Monika Plášková¹
Uniwersytet Ostrawski
ORCID ID: 0000-0003-3947-3158
e-mail: monika.plaskova@email.cz

Zwierciadło Zaolzia, czyli media polonijne w Republice Czeskiej

ABSTRAKT

W każdym kraju na świecie, w którym współistnieją mniejszości narodowe – media tychże mniejszości są trwałym elementem składowym całego systemu medialnego. Polonijne media na Zaolziu w Republice Czeskiej to – oprócz szkół z polskim językiem nauczania – najważniejsza forma podtrzymywania polskości. Są nie tylko ważnym nośnikiem informacji społecznej, ale też pełnią rolę integrującą środowisko polonijne; pozwalają miejscowym Polakom odczuć, że mimo iż są mniejszością narodową, posiadają coś własnego: „swoją” gazetę, „swoje” radio czy „swój” polskojęzyczny program w czeskiej telewizji. Media zaolziańskie mają wieloletnią historię i stałe miejsce w świadomości mieszkańców. Ich dynamiczny rozwój notuje się od 1989 r., kiedy to ogólnokrajowy rynek prasy, radia i telewizji otworzył się na pluralizm światopoglądowy i własnościowy. Z jednej strony transformacja mediów umożliwiła powstanie nowych tytułów, z drugiej jednak – naraziła je na konieczność sprostania wymagającym prawom popytu i podaży. Oznaczało to przetrwanie tylko najsilniejszych podmiotów. Takich, które potrafiły przyciągnąć nie tyle czytelników, widzów czy słuchaczy, ale przede wszystkim reklamodawców. To właśnie na mediach mniejszości narodowych najbardziej niekorzystnie odbija się postępująca komercjalizacja. Skierowane do wąskiego grona odbiorców, nastawione na edukację, a nie sensację, stoją przed trudnym zadaniem sprostania konkurencji ze strony tzw. mediów mainstreamowych.

SŁOWA KLUCZOWE: Polonia, Czechy, Zaolzie, polskość, polonijne, tożsamość

Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie jest próbą analityczno-dokumentacyjnej prezentacji mediów polonijnych na Zaolziu – części Śląska Cieszyńskiego położonego w Republice Czeskiej, zamieszkiwanej przez ludność deklarującą polską

¹ Data złożenia tekstu do Redakcji „Mis”: 09.03.2020 r.; data zatwierdzenia tekstu do druku: 16.06.2020 r.

narodowość². Polacy na Zaolziu tworzą liczną i zwartą społeczność, a tutejsze media są rozwinięte i różnorodne, mocno zakorzenione w świadomości odbiorców. Stanowią one interesujący obszar analizy funkcji subsystemów mediów – zwłaszcza w kontekście postępującej fragmentacji systemów medialnych. Zjawisko to powoduje, że pewne składniki przestają należeć do dotychczasowej całości, uwalniają się i żyją własnym życiem lub po pewnym czasie przechodzą do dekomponujących się całości³. Media polskojęzyczne są niebagatelnym instrumentem konsolidującym wspólnotę Polaków na Zaolziu, nośnikiem wartości kulturowych i edukacyjnych. Potrzebę podjęcia tematu uzasadnia również fakt, że współczesny stan badań nad mediami zaolziańskimi wymaga gruntownego uzupełnienia. Nie istnieje bowiem żadne naukowe opracowanie tej kwestii. Najbardziej obszerne i szczegółowe ujęcie przedmiotu stanowi artykuł sprzed dwudziestu sześciu lat, autorstwa Heleny Legowicz, pt. *Media polskie w Republice Czeskiej*. Tekst zawarty został w materiałach z międzynarodowej konferencji „Zachowanie dziedzictwa kulturowego: dostęp do źródeł informacji w społeczeństwach zróżnicowanych etnicznie”, która odbyła się w Warszawie, w grudniu 1994 roku. Praca niniejsza stanowić może zatem uzupełnienie luki w analizie zaolziańskich mediów.

Celem podjętych badań była próba wyodrębnienia najważniejszych elementów subsystemu medialnego Zaolzia. W opracowaniu ujęto wszystkie media mniejszości polskiej aktualnie funkcjonujące na tym terenie.

Polacy na Zaolziu

Na początek rozgraniczyć należy dwa pojęcia: media polskie a media polonijne. W największym uproszczeniu: media polskie tworzone są w Polsce, zaś polonijne działają poza jej granicami. Polonia (z łac. *Polonia* – Polska) to określenie Polaków mieszkających stale poza granicami Polski, niezależnie od miejsca urodzenia lub obywatelstwa, zachowujących poczucie łączy duchowej i kulturowej z ojczyzną⁴. Osoby te związki z tradycją i kulturą narodową zachowują w drugim lub w dalszych pokoleniach i na różnym poziomie identyfikowania się z polskimi sprawami⁵. Mianem tym zwykło się określać polskich emigrantów. Polskojęzyczni mieszkańcy czeskiej części Śląska Cieszyńskiego nie uznają się jednak za Polonię, ale

---

² Polacy mieszkający na tych terenach to ludność autochtoniczna, tworząca rdzeń mieszkańców trzech powiatów: cieszyńskiego, frysztackiego i bielskiego. Gdy mówimy o Polakach na Zaolziu, mamy na myśli obywateli tej części Śląska Cieszyńskiego, która niegdyś należała do Księstwa Cieszyńskiego, a w roku 1920 – na podstawie Konferencji w Spa o rozdzieleniu pomiędzy Polskę i Czechosłowację – przypadła Czechosłowacji.

³ R. Żabiński, *Fragmentacja na rynku prasowym*, „Marketing i Rynek”, 2010, nr 4, s. 12.

⁴ A. Runge, J. Runge, *Słownik pojęć z geografii społeczno-ekonomicznej*, Videograf Edukacja, Chorzów 2008, s. 243-244.

⁵ *Rządowy program współpracy z Polonią i Polakami za granicą w latach 2015–2020*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Warszawa 2015. s. 2-3.

Polaków. Argumentem przemawiającym za zasadnością takiego stanowiska jest fakt, że ludzie ci nie wyjechali z Polski, lecz – bez względu na ich wolę – zmieniły się granice państwa rządzonego przez Polaków. Są potomkami osób mieszkających na terenach, które w przeszłości należały do państwa polskiego, ale w wyniku zmiany granic znalazły się poza Polską. Po zmianach granicznych w 1945 roku stali się skupiskiem polskich autochtonów na terenie Czechosłowacji, dziś już Republiki Czeskiej.

Liczebność Polonii i Polaków za granicą jest różnie oceniana. Wynika to ze stosowania różnych kryteriów, takich jak urodzenie w Polsce, pochodzenie wieloetniczne, znajomość języka polskiego, czy deklarowana świadomość pochodzenia. W niektórych państwach prowadzone są spisy ludności, w innych przeprowadzane tylko ogólne szacunki, co także zmniejsza porównywalność danych. Według danych szacunkowych Stowarzyszenia Wspólnota Polska poza terytorium Polski mieszka około dwudziestu jeden milionów Polaków i osób pochodzenia polskiego. Jedna trzecia z tej grupy to Polacy urodzeni i wychowani w Polsce, resztę stanowią osoby polskiego pochodzenia o różnym stopniu więzi z polskością⁶.

Polska mniejszość etniczna w Republice Czeskiej niemal w całości skoncentrowana jest na Zaolziu, obecnie w województwie morawsko-śląskim (ilustracja 1). Według spisu powszechnego z 2011 roku 39 269 osób zadeklarowało polską narodowość jako jedyną⁷. Jak wynika z danych statystycznych, liczba Polaków na Zaolziu sukcesywnie maleje⁸. Dorobkiem kilku pokoleń zaolziańskich autochtonów jest prężne polskie zaplecze kulturalne obejmujące polskojęzyczne szkolnictwo, organizacje lokalne i regionalne oraz media. Najważniejszymi polskimi organizacjami w tym rejonie są Kongres Polaków w Republice Czeskiej oraz Polski Związek Kulturalno-Oświatowy (PZKO).

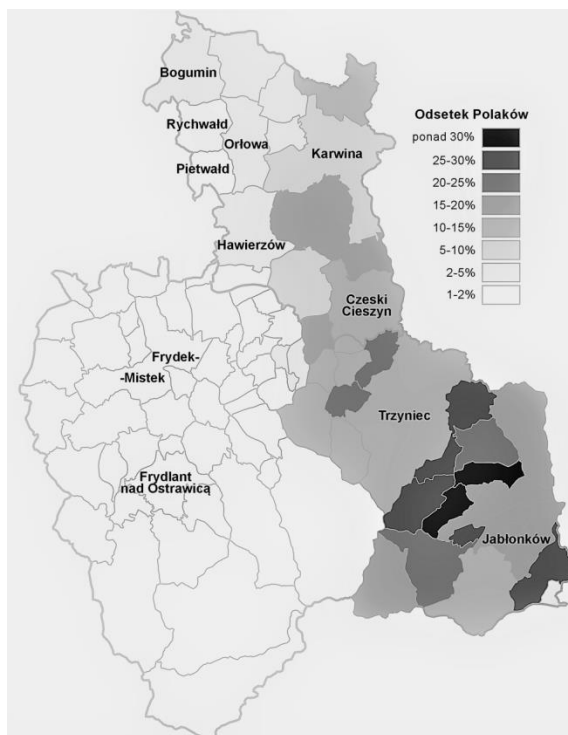
---

⁶ A. Stelmachowski, *Polonia w liczbach*, [w:] *Polska Diaspora na świecie*, Stowarzyszenie Wspólnota Polska, Warszawa 2007, s. 15.

⁷ J. Drużycki, *Hospicjum Zaolzie*, Wydawnictwo Beskidy, Wędrzynia 2014, s. 7.

⁸ Kolejny spis powszechny odbędzie się w Republice Czeskiej w roku 2021.

Ilustracja 1. Polacy na Zaolziu (na podstawie spisu powszechnego z roku 2011)

Źródło: Wikipedia

Media polonijne na Zaolziu

W komunikacji społecznej media odgrywają rolę konstytutywną. W środowiskach polonijnych ich podstawową misją staje się zawsze przekazywanie kompetencji istotnych dla rozwoju i podtrzymywania procesów integracyjnych i narodotwórczych. Nie inaczej jest z mediami polonijnymi na Zaolziu: są jednym z podstawowych narzędzi podtrzymywania polskości (tożsamości narodowej), integrują społeczność i tworzą kontakty środowiskowe.

Nieoceniona jest ich rola informacyjna: w regionalnej mikroskali są najważniejszym nośnikiem informacji społecznej i wpisują się w wielopłaszczyznowy proces komunikowania międzykulturowego. W odniesieniu do edukacji ważne jest także umożliwienie odbiorcom kontaktu ze współczesną polszczyzną ogólną. Media pozwalają odczuć miejscowym Polakom, że mimo iż są mniejszością narodowościową, mają coś własnego: „swoją gazetę”, „swoje radio” czy „swój program” w czeskiej telewizji. Często pełnią również pośrednią rolę swoistych ambasadorów, tworząc mosty porozumienia z większością społeczną lokalną.

W Republice Czeskiej media polonijne działają wyłącznie na Zaolziu i w Ostrawie. Brak ich w pozostałych dużych ośrodkach miejskich, jak Praga, Brno czy Ołomuńiec – choć mieszka tam spora grupa Polonii, złożona głównie z przybyszów „za pracą”⁹. Na Zaolziu i w Ostrawie działa sześć znaczących, polskojęzycznych redakcji: cztery redakcje prasowe (magazyn informacyjny, miesięcznik kulturalny oraz dwa czasopisma dla dzieci), jedna redakcja radiowa i jedna telewizyjna. Dziennikarze pracujący w zaolziańskich mediach w większości nie posiadają kierunkowego wykształcenia; dziennikarstwo nie jest ich zawodem wyuczonym. Wywodzą się głównie ze Śląska Cieszyńskiego, dzięki czemu posiadają doskonałą znajomość regionu, ale też gwary cieszyńskiej – etnolektu śląskiego, używanego jako język macierzysty po obu stronach Olzy. Ze względu na to, że zazwyczaj rotacja w redakcjach jest niewielka – dziennikarze mają wieloletnie doświadczenie zawodowe i świetnie opanowany warsztat pracy. Grupę docelową mediów zaolziańskich stanowi polska mniejszość etniczna, ale też – coraz częściej – czescy mieszkańcy Śląska Cieszyńskiego.

Językiem zaolziańskich mediów jest z założenia polszczyzna w odmianie ogólnej, kultywowana ze względu na przynależność narodowościową grupy docelowej. Niestety, jeszcze kilka lat temu komunikatom medialnym nieobce były gwaryzmy i czechizmy. Pod presją krytyki m.in. środowiska polonistów skupionych wokół Uniwersytetu Ostrawskiego udało się jednak znacznie poprawić jakość języka polskiego, która obecnie (w większości) jest bez zarzutu.

Medium najbardziej opiniotwórczym, o najszerszym spektrum odbioru, jest magazyn informacyjny „Głos. Gazeta Polaków w Republice Czeskiej”. Pierwotnie gazeta nosiła tytuł „Głos Ludu”. Zaczęto ją wydawać zaraz po wojnie: pierwszy numer ukazał się 9 czerwca 1945 roku. Przez pewien czas była organem Komunistycznej Partii Czechosłowacji, co później zarzucano ówczesnym redaktorom. Ta przynależność była jednak warunkiem koniecznym, aby gazeta w ogóle mogła istnieć. Stała się jedynym kontynuatorem bogatej polskiej tradycji wydawniczej na Zaolziu sprzed II wojny światowej. Pomimo tego, iż była organem partyjnym, już wtedy pełniła istotną rolę integrującą Polaków w Czechosłowacji.

W roku 1989 zdekomunizowany „Głos Ludu” stał się gazetą Polaków w Republice Czeskiej (do roku 1993 w Czechosłowacji) i przeszedł pod skrzydła Kongresu Polaków w RC. 1 stycznia 2018 roku gazeta przeszła transformację: zyskała obecny tytuł i nowoczesną szatę graficzną. Redaktorem naczelnym jest Tomasz Wolff. Pismo ukazuje się dwa razy w tygodniu: we wtorki (12 stron, cena: 13 CZK) i piątki (16 stron, cena: 17 CZK; wydanie weekendowe w kolorze, z dodatkiem w postaci programu telewizyjnego polskich stacji). Nakład gazety to

---

⁹ Największe skupiska Polaków przybyłych do pracy w Republice Czeskiej znajdują się w Ostrawie (pracownicy okolicznych kopalń), Pradze, Brnie i Ołomuńcu (robotnicy budowlani i inteligencja) oraz miejscowości Mladá Boleslav (zakłady Škody).

ponad 4 tys. egzemplarzy, jednak liczba czytelników jest o wiele wyższa. Z badań prowadzonych przez samą redakcję wynika, że jeden egzemplarz czyta średnio 3 czytelników. „Głos Ludu” jest gazetą typowo rodzinną, czytaną przez pokolenie babć i dziadków, rodziców, ale również przez młodych. Gazeta wpisuje się w nurt tzw. nowych mediów: posiada wydanie elektroniczne, obecna jest w mediach społecznościowych (Facebook, Twitter, Instagram). Większość nakładu wydania papierowego rozchodzi się w prenumeracie.

„Głos” jest gazetą regionalną prezentującą przede wszystkim życie polityczne, społeczne i kulturalne polskiej grupy narodowościowej w Czechach. Nie znaczy to, że pomija ważne wydarzenia w Polsce czy na świecie. Jednak informacje regionalne i dotyczące bezpośrednio grupy narodowej stanowią gros materiałów.

Misję kulturotwórczą pełni na Zaolziu miesięcznik „Zwrot” – obecny na tutejszym rynku wydawniczym od grudnia 1949 roku, wydawany przez Zarząd Główny Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Republice Czeskiej¹⁰. Misją „Zwrotu” jest pielęgnowanie tradycji i kultury polskiej oraz promocja szeroko rozumianej oświaty. Funkcję redaktor naczelnej sprawuje Halina Szczotka. Gazeta ukazuje się w nakładzie 1500 egzemplarzy, wydawana jest na papierze kredowym i w pełnym kolorze, posiada e-wydanie, jest aktywna w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram). Większość nakładu wydania papierowego rozchodzi się w prenumeracie.

Ważną edukacyjną rolę odgrywają dwa miesięczniki adresowane do dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych z polskim językiem nauczania¹¹: „Jutrzenka” (grupa docelowa: uczniowie klas 1-5, red. nac. Barbara Glac) oraz „Ogniwo” (uczniowie klas 6-9, red. nac. Jan Kubiczek). Obie gazety wydaje Centrum Pedagogiczne dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszyńsku¹².

„Ogniwo” i „Jutrzenka” zrodziły się w 1945 r. z inicjatywy prof. Jana Kotasa jako pomoc metodyczna dla nauczycieli szkół z polskim językiem nauczania w ówczesnej Czechośłowacji. W pierwszych latach istnienia nosiły tytuły „Nasza szkoła” (Jutrzenka) oraz „Praca szkolna” (Ogniwo) i nawiązywały do piśmiennictwa młodzieżowych ukazujących się na terenie Zaolzia w okresie międzywojennym. Dziś obie gazety mają format zeszytu szkolnego, wyróżnia je bogata, pełnokolorowa szata graficzna z rysunkami i zdjęciami oraz atrakcyjną treścią dostosowaną do odbiorców (np. komiksy, łamigłówki, humor, prezentacje ciekawych miejsc, wywiady z rówieśnikami – osobowościami Zaolzia). Oba czasopisma dostępne są w prenumeracie, dystrybuowane bezpośrednio do placówek edukacyjnych.

---

¹⁰ Jest to instytucja istniejąca na Zaolziu od ponad 60 lat, działająca na rzecz zachowania tożsamości Polaków mieszkających w czeskiej części Śląska Cieszyńskiego.

¹¹ W Republice Czeskiej działa obecnie 10 polskojęzycznych szkół podstawowych tzw. dużych (klasy 1-9) oraz 15 szkół tzw. małoklasowych (klasy 1-5), wszystkie placówki znajdują się na Zaolziu.

¹² Jest to organ doradczy, wspomagający polskie szkolnictwo w Republice Czeskiej.

Na mapie zaolziańskich mediów znaczącą rolę odgrywa polska redakcja Czeskiego Radia w Ostrawie, które pierwsze polskie audycje nadawało już w latach 30. XX wieku. W okresie powojennym polskojęzyczny program wrócił na antenę 1.07.1950 r. Początkowo były to krótkie 5-10 minutowe relacje, stopniowo poszerzone do 30-minutowych bloków informacyjnych. Traktowano je wówczas jako pomoc dydaktyczną w polskich szkołach. Z czasem jednak zakres tematyczny programu znacznie się poszerzył. Obecnie audycją o najwyższej słuchalności są „Wydarzenia”, emitowane od poniedziałku do piątku, o godz. 19.04 (wcześniej, do roku 2014 był to „Kwadrans polskich aktualności”). Piętnastominutowy program informacyjny jest podsumowaniem najważniejszych wydarzeń, jakie miały miejsce na Zaolziu. Filarem redakcji jest Martyna Radłowska-Obrusnik. Stałe miejsce na antenie mają również m.in. reportaże z regionu, program o tematyce religijnej czy koncert życzeń. Redakcja ma swoją zakładkę i archiwum programów na stronie internetowej Czeskiego Radia. Biblioteka nagrań archiwalnych to jedyny w swoim rodzaju zestaw źródeł o historii regionu, ludziach z nim związanych, wspomnień, dokumentów i materiałów folklorystycznych. Bogate jest także archiwum muzyczne. Warunki techniczne radia przez lata umożliwiały profesjonalne nagrania chórów, zespołów wokalnych i muzycznych czy folklorystycznych. Platformę polskiej redakcji codziennie odwiedzają setki słuchaczy.

Polska redakcja działa również w Telewizji Czeskiej w Ostrawie. Prowadzony przez Renatę Bilan program „Po naszymu” emitowany jest raz w tygodniu, ma formę dziesięciominutowych, polskojęzycznych wiadomości z Zaolzia. Nie ulega kwestii, że tego typu media przyczyniają się do budowy dialogu, zacieśniania kontaktów międzykulturowych i międzygrupowych oraz ponadgranicznych.

Na uwagę zasługuje portal internetowy „Zaolzie.org” prezentujący głównie historię regionu, ale też wątki współczesne dotyczące funkcjonowania Polaków na Zaolziu.

W Suchej Górnjej wydawany był „Wiarus. Kwartalnik Koła Polskich Kombatantów w Republice Czeskiej”. Pierwszy numer ukazał się w roku 1991, gazeta liczyła od czterech do ośmiu stron. Redaktorem naczelnym był Bronisław Firla, prezes Koła Polskich Kombatantów w RC. Niestety, w grudniu 2019 r. Bronisław Firla zmarł. Wydawanie kwartalnika nie będzie kontynuowane.

Zakończenie

Mimo iż media polonijne na Zaolziu mają wieloletnią tradycję i na stałe wpisane są w lokalny koloryt – ich przyszłość jest niepewna. Klasyczny model mediów powoli odchodzi do lamusa, a ich miejsce wypełniają tzw. nowe media, skierowane przede wszystkim do młodego, dynamicznego odbiorcy. Jednak nie zmieniająca się rzeczywistość jest największym zagrożeniem dla małych, niszowych redakcji: ich

istnienie uzależnione jest od finansów. Tylko w niewielkiej części utrzymują się z wpływów z reklam – podstawą ich funkcjonowania są dotacje ze środków centralnych, granty i wsparcie polskiego rządu. W roku 2017 łączne dofinansowanie wyniosło 75 milionów złotych, w 2018 i 2019 było to około 100 milionów rocznie.

Media polonijne na Zaolziu nie mają łatwego zadania: ich rolą jest nie tylko informować, ale spełniać szereg ważnych funkcji. To one są ośrodkami narodotwórczymi, integrują, uczą, są pomostem międzypokoleniowym i społecznym. Są zobligowane do komentowania wydarzeń politycznych z areny narodowej i globalnej oraz włączania się w procesy integracji kulturowo-społecznej, rozgrywane w otoczeniu mediów¹³. Dzięki nim Polacy mieszkający na Zaolziu – autochtoni czujący swą przynależność do narodu, który mieszka w sąsiednim państwie – mają świadomość, że ich społeczność trwa, działa i ma się dobrze. Polskojęzyczna gazeta, audycja w radiu, program w telewizji służą zachowaniu ciągłości polskiej tożsamości Zaolzia. Uzmystawiają ludziom (zwłaszcza młodemu pokoleniu), iż bycie Polakiem w Republice Czeskiej jest wielką wartością, a nie ułomnością.

Bibliografia

- Bańko M., *Inny słownik języka polskiego*, Warszawa 2000.
- Bartoszcze R., *Hasło: Funkcje komunikowania masowego, funkcje mediów*, [w:] Pisarek W., *Słownik terminologii medialnej*, Kraków 2006.
- Bralczyk J., *Język na sprzedaż*, Warszawa 1996.
- Bralczyk J., Mosiołek-Kłosińska K., *Język w mediach masowych*, Warszawa 2000.
- Dąbrowska A., *Rola polszczyzny w kształtowaniu tożsamości środowisk polonijnych*, [w:] Kostyrko T., Zgółka T., *Kultura wobec kręgów tożsamości*, Wrocław 2000.
- Drużycki J., *Hospicjum Zaolzie*, Wędrynia 2014.
- Dziki J., Chorążki W., Maczuga J., Płaneta P., *Katalog mediów polskich 1998*, Kraków 1998.
- Gajda J., *Media w edukacji*, Kraków 2004.
- Kafel M., *Prasoznawstwo*, Warszawa 1966.
- Kalczyńska M., Glensk J., *Lokalne media w społeczeństwie wielokulturowym*, Opole 2004.
- Kłosińska K., *Przyszłość polszczyzny – Polszczyzna przyszłości*, Warszawa 2017.
- Kopeccka-Piech K., Wasilewski K., *Lokalne, regionalne, transnarodowe. Rola mediów w kształtowaniu wspólnot*, Gorzów Wielkopolski 2016.
- Legowicz H., *Media polskie w Republice Czeskiej*, [w:] Skrzypczak A. (red.), *Dziedzictwo kulturowe*, Warszawa 1996.
- Michalczyk S., *Media lokalne w systemie komunikowania. Współczesne tendencje i uwarunkowania rozwojowe*, Katowice 2000.
- Miodunka W., *Język polski poza Polską*, [w:] Pisarek W., *Polszczyzna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci*, Kraków 1999.

---

¹³ M. Kalczyńska, *Integracyjna rola mediów polonijnych w komunikacji między- i wielokulturowej na przykładzie Niemiec*, [w:] *Lokalne, regionalne, transnarodowe. Rola mediów w kształtowaniu wspólnot*, K. Kopeccka-Piech, K. Wasilewski (red.), Stowarzyszenie naukowe „Polska w Świecie”, Gorzów Wielkopolski 2016, s. 111.

- Pisarek W., *Analiza zawartości prasy*, Kraków 1983.
- Puzynina J., *Język wartości*, Warszawa 1992.
- Runge A., Runge J., *Słownik pojęć z geografii społeczno-ekonomicznej*, Chorzów 2008.
- Ryňdaková R., *"Jutrzenka" ve výchovně vzdělávacím procesu*. Diplomová práce, Ostrava 1987.
- Rządowy program współpracy z Polonią i Polakami za granicą w latach 2015–2020*, Warszawa 2015.
- Skrzypczak Józef [red.], *Popularna encyklopedia mediów*, Poznań 1999.
- Sonczyk W., *Media w Polsce: zarys problematyki*, Warszawa 1999.
- Słownik języka polskiego*, PWN, Warszawa, 1978.
- Uniwersalny słownik język polskiego*, PWN, Warszawa 2004.
- Właszek A., *Polska diaspora*, Kraków 2001.
- Zahradník S., *Czasopiśmiennictwo w języku polskim na terenach Czechosłowacji w latach 1848-1938*, Opole 1989.
- Zahradník S., *Struktura narodowościowa Zaolzia na podstawie spisów ludności 1880-1991*, Trzyniec 1991.

Źródła internetowe

- <https://cs.zwrot.cz/>
- <https://glos.live/>
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Polacy_w_Czechach (27.02.2020)
- <https://www.mujozhlaz.cz/wydarzenia>

A Mirror of the Zaolzie Region. Polish-Language Media in the Czech Republic

Summary

In all countries in the world where the national minorities coexist, the media of these minorities are a permanent component of the entire media system. The Polish language media in the Zaolzie region in the Czech Republic – besides the Polish-language schools – are the most important form of support for the Polish community. They are not only an important carrier of social information, but they also play a role in integrating the Polish community living abroad. They help create a sense that although Polish people live there as a national minority, they have something of their own: "their" newspaper, "their" radio and/or "their" Polish-language program in the Czech Republic TV. Media from Zaolzie have a long history and a permanent place in residents' awareness. Their dynamic development has been recorded since 1989, when a platform of press, radio and TV was opened to ideological and proprietary pluralism. On the one hand, media transformation enabled the start of new titles, but on the other – they needed to adapt to laws of supply and demand. It meant survival of only the strong entities. The ones that could attract not only readers, viewers or listeners, but above all advertisers. The media of national minorities were the most affected by progressing commercialization. Directed to a narrow community of audiences focused on education and not sensation, they face a difficult task of competition with the so-called mainstream media.

Keywords: Polonia, Czech Republic, Zaolzie, Polishness, Polish diaspora, identity